

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd — RP 194/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 194/2018 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Kulturutskottet (KuUB 18/2018 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Museilag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte är att

1) upprätthålla och stärka enskilda personers och samfunds förståelse och delaktighet i fråga om kultur, historia och miljö,

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

- 2) främja bevarandet av kultur- och naturarvet samt konsten för kommande generationer,
- 3) främja samhörighet, kontinuitet och kulturell mångfald,
- 4) främja bildning, välfärd, jämlikhet och demokrati.

2 §

Syftet med museiverksamheten är att

- 1) ta till vara och bevara kultur- och naturarvet samt konsten,
- 2) främja och utnyttja forskningen kring samlingarna och andra innehåll,
- 3) främja tillgången och tillgängligheten till samt utnyttjandet av samlingarna och kunskapen,
- 4) presentera kultur- och naturarvet samt konsten och att erbjuda upplevelser,
- 5) bedriva publikarbete och växelverkan samt att främja undervisning och fostran.

3 §

Med professionella museer avses i denna lag sådana verksamhetsenheter som i huvudsak bedriver museiverksamhet och drivs av staten, en kommun, en samkommun eller någon annan sammanslutning eller stiftelse och har samlingar, ordinarie anställd yrkeskunnig personal och är öppna för allmänheten.

2 kap.

Statsandel för driftskostnaderna för professionella museer

4 §

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statsandelar för driftskostnaderna för professionella museer enligt bestämmelserna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) och i denna lag.

Målsättningen med den statsandel som beviljas för driftskostnaderna för professionella museer är att främja ett heltäckande tillvaratagande av kulturarvet samt tillgången till mångsidiga, regionalt heltäckande och för respektive samfund betydelsefulla museitjänster.

5 §

Villkoren för att godkännas såsom professionellt museum som är berättigat till statsandel är att

- 1) museets huvudman är en kommun eller en samkommun eller en sådan privat sammanslutning eller stiftelse till vars stadgeenliga uppgifter det hör att bedriva museiverksamhet eller att driva ett museum,
- 2) det finns ekonomiska förutsättningar för verksamheten,
- 3) museet inte drivs i syfte att eftersträva ekonomisk vinst,
- 4) museet har stadgar som styr verksamheten och definierar museets ansvarsområde,
- 5) museet har en samling och ett samlingspolitiskt program,
- 6) det har säkrats att museets samlingar bibehålls som museisamlingar även om museet upphör med sin verksamhet,
- 7) museet regelbundet är öppet för allmänheten samt att verksamheten pågår året om och samlingarna är tillgängliga för besökare,
- 8) museets lokaler är ändamålsenliga,

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

9) museet har en verksamhetsansvarig chef i huvudsyssla som har en för tjänsten eller uppgiften lämplig högre högskoleexamen, ledarskapsförmåga och för uppgiften tillräcklig förtrogenhet med museets ansvarsområde och uppgifter,

10) museet har minst två sakkunniga inom museibranschen som är anställda i huvudsyssla, av vilka den ena samtidigt kan vara museichef och vilka vardera har en lämplig högskoleexamen och ska ha avlagt grundstudierna i museologi,

11) museet har tillräckligt med övrig personal,

12) museet har en flerårig plan som anger dess mål, verksamhet och ekonomi.

6 §

Efter ansökan från museets huvudman fattar undervisnings- och kulturministeriet inom ramen för statsbudgeten beslut om godkännande av ett museum såsom berättigat till statsandel. När ministeriet fattar beslutet ska behovet av statsandel beaktas med avseende på målsättningen som föreskrivs i 4 § 2 mom.

3 kap.

Ansvarsmuseer

7 §

Museer med regionalt ansvar har i uppgift att på sitt verksamhetsområde

1) fungera som sakkunnig på kulturarvet samt utveckla och främja museiverksamheten, samarbetet inom ansvarsområdet samt bevarandet av och den digitala åtkomsten till kulturarvet,

2) vara sakkunnig på kulturmiljöer, i synnerhet i fråga om den bebyggda miljön och det arkeologiska kulturarvet, som ger utlåtanden, deltar i myndighetsförhandlingar i egenskap av sakkunnig och ger råd samt utvecklar och främjar värnandet om kulturmiljöer, samarbetet inom ansvarsområdet och det digitala bevarandet av och tillgången till kunskap om kulturmiljöer,

3) vara sakkunnig på konst och det visuella kulturarvet samt utveckla och främja samarbetet inom ansvarsområdet samt bevarandet av och den digitala tillgången till konsten och det visuella kulturarvet.

På den som är anställd vid ett museum med regionalt ansvar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför sådana uppgifter som avses i 1 mom. 2 punkten. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

8 §

Undervisnings- och kulturministeriet kan på museets huvudmans ansökan utse ett sådant museum som är berättigat till statsandel till museum med regionalt ansvar, om

1) utnämningen av museet till museum med regionalt ansvar behövs med beaktande av förhållandena inom verksamhetsområdet och skötseln av uppgifterna enligt 7 §,

2) museet har en regional plan för sin verksamhet och sina tjänster,

3) museet har tillräcklig sakkunskap, kompetens som behövs för att fullgöra uppgifterna och kännedom om verksamhetsområdet,

4) museet har tillräckligt täckande samlingar, material och innehåll inom sitt verksamhetsområde, och

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

5) museet har förutsättningar att fullgöra de uppgifter som enligt 7 § föreskrivs för ett museum med regionalt ansvar.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer verksamhetsområdet för ett museum med regionalt ansvar på basis av ansökan av museets huvudman. Verksamhetsområdet kan omfatta ett eller flera landskap, om inte något annat följer av grundad anledning som anknyter till omständigheterna i området. Uppgiften som ansvarsmuseum som beviljas ett museum kan omfatta en eller flera av de uppgiftshelheter som föreskrivs i 7 §.

9 §

Museer med riksansvar har i uppgift att

- 1) bedriva riksomfattande museiverksamhet på sitt specialområde,
- 2) utveckla och främja arbetet med kulturarvet och samarbetet mellan museer inom sitt specialområde,
- 3) fungera som sakkunnig på riksnivå på kulturarvet inom sitt specialområde,
- 4) upprätthålla och främja internationella kontakter på sitt specialområde,
- 5) främja bevarandet och den digitala åtkomsten till kulturarvet på sitt specialområde.

10 §

Undervisnings- och kulturministeriet kan på museets huvudmans ansökan utnämna till museum med riksansvar ett museum, om

- 1) museet fungerar som specialmuseum på ett nationellt sett betydande ansvarsområde,
- 2) utnämningen av museet till museum med riksansvar behövs med beaktande av ansvarsområdet och syftet med museiverksamheten som föreskrivs i 2 §,
- 3) museet har en riksomfattande verksamhets- och serviceplan,
- 4) museet har en nationellt sett betydande samling inom sitt ansvarsområde, och
- 5) museet har förutsättningar att fullgöra de uppgifter för ett museum med riksansvar som föreskrivs i 9 §.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

11 §

När undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med 49 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet fastställer det antal årsverken som läggs till grund för statsandelen för ett museums basfinansiering och för tilläggsfinansieringen för uppgiften som museum med regionalt ansvar, ska ministeriet beakta det faktiska antalet årsverken under de fyra föregående finansåren och beakta behovet av statsandel med avseende på den målsättning som föreskrivs i 4 § 2 mom. i denna lag. Antalet årsverken som fastställs för basfinansieringen ska uppgå till minst två.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer med fyra års mellanrum en finansieringsplan för museerna. Planen ska innehålla en uppskattning för de fyra följande finansåren av det antal årsverken som läggs till grund för statsandelen för museer som är berättigade till statsandel och av beloppen av sådan tilläggsfinansiering som beviljas efter prövning för uppgiften som museum med riksansvar. Planen ska vara utgångspunkt vid fastställandet av det antal årsverken som läggs

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

till grund för statsandelen för museerna och vid beviljandet av sådan tilläggsfinansiering som beviljas efter prövning för uppgiften som ansvarsmuseum, om inte något annat följer av statsbudgeten, en väsentlig nedgång i antalet faktiska årsverken vid ett museum eller förändringar i omständigheterna som inträffat efter fastställandet av planen.

12 §

Ett museum kan ansöka om rätt till statsandel och om utnämning till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar vart fjärde år under en ansökningstid som undervisnings- och kulturministeriet meddelar.

Undervisnings- och kulturministeriet utvärderar med fyra års mellanrum om ett museum som godkänts såsom berättigat till statsandel fortfarande uppfyller de villkor som anges i 5 §. Om museet inte längre uppfyller de villkor som föreskrivs i 5 §, kan undervisnings- och kulturministeriet återkalla godkännandet av museets rätt till statsandel.

Undervisnings- och kulturministeriet utvärderar med fyra års mellanrum huruvida museer som utsetts till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar fortfarande uppfyller förutsättningarna för utnämningen och om museet skött de uppgifter som föreskrivs för ansvarsmuseer. Undervisnings- och kulturministeriet kan sedan ministeriet hört huvudmannen för museet återkalla utnämningen till museum med regionalt ansvar eller med riksansvar, om museet inte längre uppfyller villkoren för att utses till ansvarsmuseum eller om det föreligger allvarliga brister i skötseln av de uppgifter som ingår i bestämmelserna om ansvarsmuseer. Museets huvudman kan avstå från uppgiften som museum med regionalt ansvar eller med riksansvar från början av nästa fyraårsperiod genom att skriftligen meddela undervisnings- och kulturministeriet om detta senast ett år tidigare.

Ett ansvarsmuseum ska med fyra års mellanrum lämna in en redogörelse till undervisnings- och kulturministeriet om hur den plan som avses i 8 § 1 mom. 2 punkten eller i 10 § 3 punkten har verkställts. Ansvarsmuseet och Museiverket ska med fyra års mellanrum förhandla om en plan för följande fyraårsperiod.

5 kap.

Ikraftträdande

13 §

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs museilagen (729/1992).

14 §

Om det fastställda antalet årsverken som enligt 11 § 1 mom. i denna lag och 49 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet läggs till grund för statsandelen för finansåret efter det år då denna lag trätt i kraft avsevärt avviker från det fastställda antalet årsverken som lagts till grund för statsandelen för det år som föregick lagens ikraftträdande, kan undervisnings- och kulturministeriet periodisera förändringen över högst tre finansår. Periodiseringen genomförs genom att gradvis öka eller minska det antal årsverken som fastställs som grund för statsandelen så att antalet årsverken senast det tredje finansåret efter lagens ikraftträdande överensstämmer med bestämmelserna i 11 § 1 mom.

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

Den som före lagens ikraftträdande har anställts för en sådan uppgift som avses i 5 § 9 eller 10 punkten vid en verksamhetsenhet som vid denna lags ikraftträdande hade rätt till statsandel och som uppfyller de villkor för uppgiften enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande, uppfyller alltså villkoren för ifrågavarande uppgift.

Ett museum som har utsetts till riksomfattande specialmuseum i enlighet med 3 a § i den museilagen som upphävts genom denna lag och som enligt övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av museilagen (138/2015) senast den 31 december 2018 har visat undervisnings- och kulturministeriet att det uppfyller de förutsättningar som anges i 3 a § i den upphävda museilagen, anses uppfylla förutsättningarna enligt 10 § i denna lag för att utnämnas till museum med riksansvar.

Trots bestämmelserna i 11 § 2 mom. fastställs den finansieringsplan som avses i det momentet i fråga om antalet årsverken för uppgiften som museum med regionalt ansvar för första gången för de tre följande finansåren. Trots bestämmelserna i 12 § 3 och 4 mom. görs den utvärdering som avses i 3 mom. och lämnas den redogörelse som avses i 4 mom. i fråga om museer med regionalt ansvar för första gången inom tre år efter lagens ikraftträdande. Trots bestämmelserna i 12 § 4 mom. ska de i momentet avsedda förhandlingarna mellan museer med riksansvar och Museiverket föras för första gången inom ett år efter lagens ikraftträdande.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 1 § 1 mom. 6 punkten, 5 § 7 punkten och 22 §, av dem 1 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1410/2014 och 22 § sådan den lyder i lag 1486/2016, samt
fogas till lagen en ny 35 b § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

6) museilagen (/),

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

7) i fråga om basfinansiering för museer och tilläggsfinansiering för museer med regionalt ansvar och för teatrar och orkestrar på basis av det antal kalkylerade årsverken som fastställts för institutionen i fråga och det per kalkylerat årsverke bestämda priset per enhet.

22 §

Statsandelen för driftskostnaderna för museer, teatrar och orkestrar

För driftskostnaderna för ett museum beviljas dess huvudman i statsandel det belopp som fås genom att räkna samman

1) 37 procent av det belopp som fås när det antal årsverken som fastställts för huvudmannen för basfinansieringen multipliceras med det pris per enhet som avses i 35 § 1 mom.,

2) 85 procent av det belopp som fås när det antal årsverken som fastställts för huvudmannen för uppgiften som museum med regionalt ansvar multipliceras med det pris per enhet som avses i 35 § 1 mom.,

3) sådan tilläggsfinansiering som beviljats efter prövning för uppgiften som museum med riksansvar som avses i 35 b §.

För driftskostnaderna för en teater eller en orkester beviljas dess huvudman i statsandel 37 procent av det belopp som utgör grund för statsandelen och som fås när det antal kalkylerade årsverken som fastställts för huvudmannen för teatern eller orkestern multipliceras med det pris per enhet och årsverke som bestäms i enlighet med 35 § 1 mom.

4 kap.

Priser per enhet för kulturverksamhet

35 b §

Tilläggsfinansiering enligt prövning för en uppgift som museum med riksansvar

Undervisnings- och kulturministeriet kan på ansökan besluta att efter prövning höja statsandelen för ett sådant museum med riksansvar som avses i 10 § i museilagen för att täcka kostnaderna som föranleds av skötseln av de uppgifter som avses i den bestämmelsen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om den statsandel som enligt 22 § beviljas för driftskostnaderna för ett museum som under det kalenderår som föregick lagens ikraftträdande hade rätt till statsandel, under det första finansåret

Riksdagens svar RSv 266/2018 rd

efter lagens ikraftträdande skulle bli minst 10 000 euro lägre än 94 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande, beviljas museets huvudman för en övergångsperiod tilläggsfinansiering till ett sådant belopp att statsandelen totalt utgör 94 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande.

Om den statsandel som enligt 22 § beviljas för driftskostnaderna för ett museum som under det kalenderår som föregick lagens ikraftträdande hade rätt till statsandel, under det andra finansåret efter lagens ikraftträdande skulle bli minst 10 000 euro lägre än 88 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande, beviljas museets huvudman för en övergångsperiod tilläggsfinansiering till ett sådant belopp att statsandelen totalt utgör 88 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande.

Om den statsandel som enligt 22 § beviljas för driftskostnaderna för ett museum som under det kalenderår som föregick lagens ikraftträdande hade rätt till statsandel, under det tredje finansåret efter lagens ikraftträdande skulle bli minst 10 000 euro lägre än 82 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande, beviljas museets huvudman för en övergångsperiod tilläggsfinansiering till ett sådant belopp att statsandelen totalt utgör 82 procent av statsandelen för det finansår som föregick lagens ikraftträdande.

Om det fastställda antalet årsverken som ligger till grund för statsandelen för en verksamhetsenhet är lägre än det var under finansåret som föregick lagens ikraftträdande, ska statsandelen vid beräkningen av finansieringen för övergångsperioden jämföras med det antal som enheten skulle ha fått i statsandel under finansåret som föregick lagens ikraftträdande, om det lägre antalet årsverken hade legat till grund för statsandelen.

Helsingfors 26.2.2019

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare